

FRANZ KAFKA AND THE PRISON WORLD

Camelia Suciu

PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: This study aims at correlating the modern and postmodern principles of space philosophy with the literary space specific to Franz Kafka's literature and observing the individual's struggle with the influences of the bureaucratic prison world. Henri Lefebvre in *The Production of Space* highlights that space can be divided into three categories: living space, space as representation, and representative space. The space of the alienated bureaucratic society is a represented space, conceived by paradigms and ideologies. Gaston Bachelard in *Le nouvel esprit scientifique* proposes the idea of the world as a space of conventions, and in this context, Kafkaian characters are involved. Thus the bureaucratic prison world is a tentacular universe in which the defense mechanisms of the being are annihilated, and being itself becomes a bureaucratic social machinery.

Keywords: space, bureaucracy, prison, society, philosophy.

De-a lungul timpului literatura s-a pliat și s-a metamorfozat în funcție de modulațiile externe ei și, așa cum Maurice Blanchot sugerează în *Spațiul Literar* „a scrie înseamnă a te face ecou a ceea ce nu poate înceta să vorbească -și, chiar din această cauză, pentru a-i deveni ecou, trebuie într-un anume fel, să-i impui tăcere.”¹

Tristan Tzara în *DADA Manifesto*² din 1918 revoluționează felul în care arta poate fi creată și receptată, în acest sens el afirmă „a painting is the art of making two lines which have been geometrically observed to be paralell, met on a canvas, before our eyes, in a reality of a world that has been transposed according to new conditions and possibilities”³⁴ Observăm deci un aspect foarte important al reconfigurării artei, acest proces nu are loc independent de variațiile lumii. Importantă este descrierea acestei lumi în continuă metamorfozare „this world is neither specified nor defined in the work, it belongs, in its innumerable variations, to the spectator. For its creator it has neither cause nor theory. Oder=Disorder, ego=non-ego, affirmation=negation, the supreme radiations of an absolute art.”⁵⁶ Observăm deci conturarea unei noi viziuni asupra artei prin demontarea tradiției sau a valorilor, dacă am face aluzie la celebra nuvelă a lui I.L. Caragiale *Două Loturi*, am putea descrie această nouă tendință prin „Viceversa”, lumea artei devine o antiteză continuă, dar nu una oarecare ci una care surprinde arta în absolutul ei „absolute in the purity of its cosmic and regulated chaos, eternal in that globule that is a second which has no duration, nor breath, no light and no control.”⁷⁸ Această lume a artei nu poate fi descrisă altfel decât ca fiind una

¹Maurice Blanchot, *Spațiul literar*, București, Editura Minerva, 2007, p.27.

² Tristan Tzara în *Seven Dada Manifestos and Lampisteries*<http://keever.us/tzaraseven.pdf>, p.7. (accesat la data de 23 Aprilie 2018)

³Tristan Tzara, *op.cit.*, p.8.

⁴O pictură este arta desenării a două linii care au fost observate geometric paralele, care se întâlnesc pe o pânză, în fața ochilor noștri într-o realitate a unei lumi care a fost transformată conform noilor condiții și posibilități (**Traducerea noastră**)

⁵ Tristan Tzara *op.cit.*, p.7

⁶Această lume nu este nici specificată nici definită în operă, ea aparține, în nenumăratele ei variații, spectatorului. Pentru creatorul său, aceasta nu are nici cauză nici teorie. Ordine=Dezordine, Ego=Non-Ego, Afirmație=Negație, strălucirile supreme ale artei absolute (**Traducerea noastră**)

⁷ Tristan Tzara, *op.cit.*, p.7.

absurdă, o lume pentru care nu este nevoie să se găsească o explicație, o lume care există prin însăși existența operii, iar nenumăratele ei valențe se nasc odată cu implicarea spectatorului (cititorului) în procesul absolut al artei, chiar dacă această implicare nu este altceva decât tăcere, tăcerea în fața transformării realității în iluzie absurdă.

Nicolae Balotă în *Literatura absurdului* susține că „nu există, fără îndoială, un curent unitar, o școală a „absurzilor”, purtând caracteristici care să o facă recunoscută pe planul istoriei sau criticii literare.”⁹ În ciuda lipsei certificării literaturii absurdului ca un fenomen literar canonic, aceasta prin valențele semnificative ale absurdului în domeniul literar „a devenit în lumea gândirii și artelor occidentale din ultimele două decenii o temă dominantă”¹⁰ Absurdul poate fi descris prin dublă perspectivă : fenomen care definește „starea” lumii, stare care se proiectează la nivelul simțurilor individului transformându-l într-un alienat iar „deruta omului alienat izvorăște din nihilismul axiologic apărut pe urma prăbușirii valorilor consacrate, tradiționale, fie prin devalorizarea lor, fie prin răsturnări brutale”.¹¹ Așadar omul se află pus în situația de a se identifica și integra într-o lume care nu-și mai păstrează elementele cunoscute, fiind o lume care-și pierde trăsăturile într-o cădere la care individul nu mai face față, propriile credințe și valori îi sunt destabilizate iar societatea nu mai este pentru el o matrice valorică ci devine un mijloc de alienare, de transformare a sinelui în iluzie „descompunerea conștiinței axiologice duce la o deteriorare a simțului realității . Realitatea se degradează pentru cel care a pierdut sensul ei. Totul devine fals pentru omul care, pierzându-și realitatea (nu umbra, ca eroul lui Chamisso), devine umbra negativă a propriei sale realități”¹²

Literatura devine un mijloc prin care omul alienat încearcă să se împace cu lumea care-i destabilizează simțurile, această literatură este deci modul în care eul creator se proiectează în lume și în afara ei, din acest punct de vedere opera literară poate fi văzută ca un bun personal al eului care nu vrea să împartă mai departe viziunea sa despre lume și viață, ci vrea să-și accentueze stările pentru a găsi un rost, o direcție care să-i ofere echilibrul. Tristan Tzara în *DADA Manifesto* afirmă în acest sens „There is one kind of literature which never reaches the voracious masses. The work of creative writers, written out of the author's real necessity and for its own benefit. The awareness of a supreme egoism, wherein laws become insignificant”¹³¹⁴

Lumea unei astfel de literaturi devine o lume-închisoare, scriitorul nu poate să evadeze din matricea lumii „viceversa” fără să o treacă prin propriile simțuri, care și ele la rândul lor sunt dezorganizate, iar ca soluție scriitorul trebuie să colaboreze cu această lume, să se împace cu ea sub o formă sau alta, fie să o condamne, fie să o aprecieze fie să-și reconfigureze lumea sa interioară și să o arunce în „închisoare”, proces care are ca rezultat opera literară scrisă pentru propriul beneficiu ca o restabilire a raporturilor cu lumea-închisoare din afară. Această lume-închisoare se comportă ca un univers labirintic, univers din care ființa pare să nu mai aibă scăpare.

⁸ Absolută în puritatea haosului ei cosmic și regulat, eternă în acea globulă care este o secundă care nu are durată, nici respirație, nici lumină și nici control. (**Traducerea noastră**)

⁹ Nicolae Balotă, *Literatura absurdului*, București, Editura Teora, 2000, p.10.

¹⁰ Ibidem, p.9.

¹¹ Nicolae Balotă, *op.cit.*, p.15.

¹² Ibidem

¹³ Tristan Tzara în *Seven Dada Manifestos and Lampisteries* <http://keever.us/tzaraseven.pdf>, p.7. (accesat la data de 23 Aprilie 2018)

¹⁴ Există un fel de literatură care nu ajunge la masele lacome. Opera scriitorilor creativi, scrisă din nevoia reală a autorului și pentru beneficiul propriu. Conștientizarea unui egoism suprem unde legile devin nesemnificative. (**Traducerea Noastră**)

În *Note și contranote* Eugene Ionesco afirmă „tema aceasta a omului rătăcit în labirint, fără fir conducător, este primordială, cum se știe, în opera lui Kafka.”¹⁵

Am ajuns deci, la un reprezentant al eului capturat în lumea-închisoare: Franz Kafka. Acesta afirmă în jurnalul său „unica mea aspirație și unica mea vocație ...este literatura, tot ceea ce am făcut nu am făcut decât în singurătate...atunci nu voi mai fi niciodată singur.”¹⁶ Literatura devine pentru el mijlocul de eliberare din închisoarea lumii, Maurice Blanchot afirmând despre relația lui Kafka cu literatura „pentru Kafka totul este mai tulbure pentru că el încearcă să contopească exigența operei și exigența care ar putea purta numele salvării sale”¹⁷ iar activitatea de a scrie devine „singura activitate ce ar putea să-l justifice”¹⁸

Gaston Bachelard în *Le nouvel esprit scientifique* postulează aspectul dual al lumii: lumea poate fi văzută ca reprezentare „le monde serrait notre représentation”¹⁹ și lumea văzută ca și convenție a noastră „le monde serait notre convention”²⁰. Bachelard diferențează cele două tipuri de lume, pe baza ideii de libertate, dacă noi am fi liberi în pitoresc, natural, lumea pe care noi am percepe-o ar fi o reprezentare, dacă noi suntem „liberi” în societate, în artificial, cu alte cuvinte, lumea devine pentru noi o convenție.

Ținând seama de cele două direcții de percepție a lumii propuse de Gaston Bachelard, lumea-închisoare a lui Kafka este una a convențiilor, libertatea kafkiană se reduce la nivelul minimal al libertății societății birocratice. Pe baza convențiilor sociale lumea-închisoare a lui Kafka se construiește ca „o altă lume”²¹ dar „între cele două lumi cu care eroii săi intră în contact—lumea cotidiană, obișnuită, a realității curente, și „cealaltă” lume-există desigur comunicări și corespondențe”²² eroii lui Kafka trăiesc o libertate simulată prin absurd și ironie. Falsitatea lumii în care trăiesc, o lume în care, așa cum afirma Tzara despre lumea artei „afirmație=negație”²³, devine pentru ei libertate dar în mod absurd, o libertate a închisorii birocratice, ei se pendulează între niște „convenții” stabilite de societatea birocratică în care fiecare dintre ei își desfășoară activitatea. Nicolae Balotă afirmă despre această lume cu valențe multiple, prin care se perindă eroii lui Kafka fără să conștientizeze „în toate cazurile, ea are o structură *cosmotică*, adică tinde spre constituirea unui univers, chiar dacă nu-l realizează. (...). O asemenea viziune cosmologică se poate explica printr-o experiență existențială fundamentală: aceea a închisorii.”²⁴ Această închisoare funcționează pe baza unor mecanisme sociale, la fel ca o mașinărie, după cum Gilles Deleuze și Felix Guattari descriu cartea ca fiind un proces mecanic „in a book, as in all things, there are lines of articulation or segmentarity, strata and territories, but also lines of flight, movements of deterritorialization and destratification.”²⁵, totul fiind un proces de construcție și deconstrucție a unui mecanism „a book itself is a little machine”²⁷²⁸ din această perspectivă a operei literare văzute ca o

¹⁵Eugene Ionesco, *Note și contranote*, București, Editura Humanitas, 1992, p. 257

¹⁶Franz Kafka, *Jurnal*, București, Editura Rao, 2006, p.39.

¹⁷Maurice Blanchot, op.cit., p.76

¹⁸Ibidem

¹⁹Gaston Bachelard, *Le nouvel esprit scientifique*, Paris, Les Presses universitaires de France, 1968, p.14.

²⁰Gaston Bachelard, op.cit. p.14.

²¹Nicolae Balotă, *Literatura absurdului*, București, Editura Teora, 2000,p.165.

²²Ibidem,p.166.

²³Tristan Tzara în *Seven Dada Manifestos and Lampisteries*<http://keever.us/tzaraseven.pdf>, p.7. (accesat la data de 23 Aprilie 2018

²⁴Nicolae Balotă, op cit., p.167.

²⁵Gilles Deleuze, Felix Guattari, *A thousand plateaus, capitalism and schizophrenia*, Mineapolis, University of Minnesota Press, 2005, p.3.

²⁶Într-o carte, ca în toate lucrurile, sunt linii de articulare sau segmentare, strate și teritorii, dar de asemenea și linii de zbor, mișcări de despărire teritorială și destratificare. (**Traducerea noastră**)

²⁷Gilles Deleuze, Felix Guattari, op.cit., p.4.

²⁸O carte in sine este o mică mașinărie (**Traducerea noastră**)

mașinărie, literatura kafkiană este și ea decrișă în această notă „Kafka and a most extraordinary bureaucratic machine”^{29,30}

Henri Lefebvre în *The Production of Space* susține că spațiul social este un *produs* social „«social» space is a «social» product”³¹ Această afirmație poate fi extinsă la orice tip de spațiu, și asta din prisma ideii facultative a „socialului”. Cercetătorul pune problema faptului că această realitate cu privire la spațiu, este mascată de către două entități. Despre acest proces „mască” afirmă „if it is true that «social» space is a «social» product, how is this fact concealed? The answer is: by a double illusion, each side of which refers back to the other, reinforces the other, and hides behind the other.”^{32,33} Mascarea sau camuflarea se realizează prin intermediul a două entități despre care se afirmă „these two aspects are the illusion of transparency on the one hand and the illusion of opacity, or «realistic» illusion, on the other.”^{34,35}

Spațiul poate fi privit în maniera lui Lefebvre din dublă perspectivă, fie care iluzie a transparenței iar în acest caz „the space appears all luminous, as intelligible, as giving action free rein”.^{36,37} Acesta este deci un spațiu al raționalului, al înțelegerii, în care ființa deprinde libertate și care este înțeles cu ușurință, inocent și lipsit de capcane „a view of space as innocent, as free of traps or secret places. Anything hidden or disimulated –and hence dangerous- is antagonistic to transparency.”^{38,39} Acest spațiu este spațiul securizat, ideal, spațiul care se lasă cunoscut și trăit. Pe de altă parte iluzia realistă trimite către natural și naivitate „the illusion of natural simplicity-the product of a naive attitude”.^{40,41} Păstrând cele două valențe ale caracterizării spațiului, Lefebvre realizează o așezare a ideii de spațiu pe trei categorii: spațiul trăit, spațiu ca reprezentare și spațiu reprezentativ.

Spațiul trăit „spacial practice” este decriș ca fiind spațiul social care se desfășoară odată cu mișcarea indivizilor în societate și care „secrets that society's space; it propounds and presupposes its dialectical interaction.”^{42,43} Spațiul reprezentativ este decriș ca fiind „space as directly lived through its associated images and symbols”^{44,45} și totodată este spațiul pe care mintea dorește să-l schimbe „space which the imagination seeks to change and appropriate”.^{46,47} Cea de-a treia categorie, aceea a reprezentării spațiului este cea care se pliază studiului de față, acestea sunt spații construite conform unor paradigme, modele, rame, ideologii „conceptualized space, the space of scientists, planners, urbanists, technocratic

²⁹Gilles Deleuze, Felix Guattari, *op.cit.*, p.4

³⁰Kafka și o mașinărie birocratică extraordinară. (**Traducerea noastră**)

³¹Henri Lefebvre, *The Production of Space*, Oxford, Blackwell, 1991, p.27.

³²Ibidem, p.27.

³³Dacă este adevărat că spațiul (social) este un produs (social) cum este acest fapt camuflat? Răspunsul este: prin dublă iluzie, fiecare parte se referă la cealaltă, o întărește pe cealaltă, și se ascunde în spatele celeilalte. (**Traducerea noastră**)

³⁴Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.27.

³⁵Aceste două aspecte sunt iluzia transparenței pe de o parte și iluzia opacității sau iluzia realistă, pe de altă parte. (**Traducerea noastră**)

³⁶Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.28.

³⁷Spațiul apare luminos, inteligibil, ca acțiune liberă (**Traducerea noastră**)

³⁸Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.28.

³⁹O viziune despre un spațiu inocent și eliberat de capcane sau locuri secrete. Orice este ascuns sau disimulat-deci periculos-este antagonic transparenței. (**Traducerea noastră**)

⁴⁰Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.29.

⁴¹Iluzia simplității naturale-produsul unei atitudini naive. (**Traducerea noastră**)

⁴²Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.38.

⁴³Secretă spațiul social, îl expune și îl presupune în interacțiune dialectică. (**Traducerea noastră**)

⁴⁴Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.39.

⁴⁵Spațiul trăit direct prin imaginile și simbolurile asociate. (**Traducerea noastră**)

⁴⁶Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.39.

⁴⁷Spațiul pe care imaginația dorește să-l schimbe și să-l adapteze. (**Traducerea noastră**)

subdividers, and social engineers, as o a certain type of artist with a scientific bent-all of whom identify what is lived and what is perceived with what is conceived.”⁴⁸⁴⁹ spațiul carceral este un astfel de spațiu reprezentat, conceput prin paradigme și ideologii. Despre aceste „reprezentări” Lefebvre afirmă „the area where ideology and knowledge are barely distinguishable, is subsumed under the broader notion of representation, which thus supplants the concept of ideology and becomes a servicable (operational) tool for the analysis of spaces, as of those societies which have given rise to them and recognised themselves in them.”⁵⁰⁵¹ Lumea-închisoare a lui Kafka este un astfel de spațiu ideologic, o formă de manifestare a socialului în subconștientul individului care, nu găsește altă formă de manifestare sau eliberare decât prin artă, adică prin literatură.

Nu este suficient deci a afirma că lumea lui Kafka este o lume-închisoare, este necesar a suplimenta această afirmație prin adăugarea termenului „birocratic”, adică matrice socială ideologică, așadar eroii lui Kafka se luptă să-și păstreze identitatea într-o lume-închisoare birocratică. Societatea își amprentează subiecții prin extinderea tentaculelor sale birocratice, proces prin care ființei îi sunt anihilate mecanismele de apărare, ea însăși devine o „mașinărie” care care-și desfășoară activitatea monotonă sub normele, scrise sau nescrise, ale societății birocratice. În romanul *Ora 25* Constantin Virgil Gheorghiu vorbește despre existența așa-numitului „sclav tehnic”⁵² putem aplica această noțiune reformulând-o în contextul operei lui Franz Kafka, eroii lui Kafka sunt „sclavi birocratici” într-o închisoare tentaculară a birocrăției. Nu este suficient a afirma faptul că lumea kafkiană este una labirintică, este una labirintico-tentaculară, am putea spune într-o manieră pe cât de plastică pe atât de concretă. Dacă ne îndreptăm atenția către textul *Procesul*, poate fi lesne observat modul în care Josef K. este prins în tentaculele labirintice ale justiției. Idiferent în ce mediu se perindă, justiția este prezentă, chiar și oamnei aparțin justiției după cum aflăm din întâlnirea cu pictorul Titorelli, care afirmă despre fetițele care se perindau prin locuința sa „Fetițele aparțin și ele justiției. (...) Doar totul purcede de la justiție.”⁵³

În *Note și contranote* Eugene Ionesco susține un lucru cel puțin interesant, dacă nu fundamental, despre opera lui Kafka „este absurd ceea ce nu are un scop: iar acest scop final nu se poate afla decât dincolo de istorie, el este ceea ce trebuie să călăuzească istoria omenească, adică să-i dea semnificația. Vrem-nu vrem, acest fapt dezvăluie caracterul profund religios al întregului Kafka, rupt de rădăcilile sale religioase sau metafizice, omul este pierdut, întregul său demers devine smintit, inutil, înăbușitor.”⁵⁴ Lumea kafkiană și-a pierdut țelul, este atât de prinsă în tentaculele sociale încât si-a pierdut dimesiunea spirituală, este o lume a unui du-te-vino continuu fără a avea o finalitate, fiecare acțiune întreprinsă nu este vizibilă prin rezultat, acțiunea lumii lui Kafka supraviețuiește prin numire și nu prin acționare, eroii lui Kafka numesc, dar nu acționează, nu poate fi deslușit nimic concret în urma vreunui demers dinamic real, chiar și soluția ultimă din *Procesul* este una lipsită de noimă și spirit, replica finală a lui Josef K. este încă o dată un strigăt după un rost „ -Ca un câine! spuse

⁴⁸Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.38.

⁴⁹Spațiu conceptualizat, spațiul cercetătorilor, proiectanților, urbanistilor, tehnocrațiilor, inginerilor, și de asemenea de un anumit tip de artiști cu legături științifice-toți care identifică ceea ce este trăit și ceea ce este perceput cu ceea ce este conceput. (**Traducerea noastră**)

⁵⁰Henri Lefebvre, *op.cit.*, p.45.

⁵¹Zona în care ideologia și cunoașterea sunt abia perceptibile este rezumată sub denumirea largă de reprezentare, care astfel suplimentează conceptul de ideologie și devine instrument funcțional (operațional) pentru analiza spațiilor, din acele societăți care le-au dat naștere și s-au recunoscut în ele. (**Traducerea noastră**)

⁵²Constantin Virgil Gheorghiu, *Ora 25*, București, Editura Omegapres, 1991

⁵³Franz Kafka, *Procesul*, București, Editura Rao, 2013, p.p.164-165.

⁵⁴Eugene Ionesco, *Note și contranote, Traducere și cuvânt de Ion Pop*, București, Editura Humanitas, 1992, pp.257-258.

el, și era ca și cum rușinea ar fi trebuit să-i supraviețuiască”⁵⁵ Acest ultim strigăt este un fel de apostrofare a absurdității lumii care nu-i lasă individului demnitatea umană. Cuvântul cheie în acest context ar putea fi „umanul”, constrângerile închisorii birocratice tentaculare îl deposează pe *Om* de dimensiunea sa umană, aceea care poate să-l apropie de un obiectiv mult mai înalt decât ducerea la îndeplinire a sarcinilor sistemului birocratic, care devine o mască a unei realități fără nucleu.

În ceea ce privește sistemul birocratic, acesta a fost foarte atent analizat de filosoful politic **Max Weber** în *Economy and Society*, acesta în capitolul XI *Bureaucracy* stabilește trei principii definitorii ale sistemului birocratic modern. Cel dintâi principiu evidențiază calitatea obligației oficiale „official duty”⁵⁶ ca fiind „the regular activities required for the purposes of the bureaucratically governed structure are assigned as official duty”⁵⁷⁵⁸ datorie care este observabilă și în lumea haotică a operelor lui Kafka. Cel de-al doilea principiu subliniază faptul că „the authority to give the commands required for the discharge of these duties is distributed in a stable way and is strictly delimited by rules concerning the coercitive means, physical sacerdotal, or otherwise, which may be placed at the disposal of officials.”⁵⁹⁶⁰ Cu alte cuvinte, obligațiile oficiale ale funcționarului sunt strâns legate de niște norme coercitive care sunt oricând la dispoziția funcționarilor de rang înalt. Sunt mijloce de constrângere foarte clar delimitate, care limitează puterea de decizie a angajatului și-l determină să opereze mecanic după modelul unei matrice instituționale. Acest proces este remarcat și în opera kafkiană, individul nu mai are un scop uman real ci se raportează la o serie de necesități ale instituțiilor birocratice care îi fură identitatea. Lumea birocratică kafkiană se lasă scrisă și descrisă sub forma a ceea ce Gilles Deleuze și Felix Guattari numesc în *Kafka. Pentru a literatură minoră* „mașinărie abstractă”⁶¹ iar scrisul kafkian „are această dublă funcție : transcrie sub formă de asamblaje și demontează asamblaje”⁶²

Cel de-al treilea principiu al birocrăției, enunțat de Max Weber subliniază faptul că „methodical provision is made for the regular and continuous fulfillment of these duties and for the exercise of the corresponding rights, only persons who qualify under general rules are employed”⁶³⁶⁴ Observăm deci că toate cele trei principii gravitează în jurul îndeplinirii obligațiilor de serviciu, totul este o obligație care poate fi îndeplinită prin respectarea anumitor reguli clare. La fel se întâmplă și în opera lui Kafka, eroii au de îndeplinit sarcini de serviciu, trebuie să se supună anumitor reguli absurde ale căror enunțatori sunt absenți, societatea birocratică rămâne la nivelul de efect fără cauză vizibilă.

În același studiu, Max Weber susține un aspect legat de funcționarea aparatului birocratic care la Kafka este inversat „the modern organisation of the civil service separates the bureau from the private domicile of the official and in general, segregates official activity

⁵⁵Franz Kafka, *Procesul*, București, Editura Rao, 2013, p.252.

⁵⁶Max Weber, *Economy and Society*, California, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1978, p.956.

⁵⁷Ibidem, p.956.

⁵⁸Activitățile obișnuite necesare scopurilor structurilor guvernate birocratic sunt atribuite datoriei oficiale. (**Traducerea noastră**)

⁵⁹Max Weber, *op.cit.*, p.956

⁶⁰Autoritatea de dare a ordinelor cerute pentru coordonarea acestor obligații este distribuită stabil și este strict delimitată de reguli legate de mijloace de constrângere, fizic sacerdotale, sau altfel, care pot fi puse la dispoziția funcționarilor. (**Traducerea noastră**)

⁶¹Gilles Deleuze, Felix Guattari, *Kafka. Pentru o literatură minoră*, București, Editura Art, 2007, p.93.

⁶²Ibidem, p.86.

⁶³Max Weber, *op.cit.*, p.956

⁶⁴Dispozițiile metodice sunt realizate pentru îndeplinirea continuă și regulată a acestei obligații și pentru aplicarea drepturilor corespunzătoare, doar persoane calificate pe baza regulilor generale sunt angajate. (**Traducerea noastră**)

from the sphere of private life”⁶⁵⁶⁶ Acest proces este destructurat în lumea închisoare birocratică a lui Kafka, dacă ne îndreptăm atenția spre *Procesul* observăm că prima înfățișare a lui K. în fața justiției are loc într-o sală de ședințe care de fapt este locuința unui funcționar al justiției care este nevoit să mute mobila ori de câte ori are loc o ședință, nemaipunând la socoteală faptul că această sală-locuință era localizată într-o clădire cu apartamente în care locuiau familia și copiii.

Observăm așadar că lumea operelor lui Kafka este o lume-închisoare birocratică ce și-a extins tentaculele în toate mediile și care tinde să controleze individul prin alienare și destabilizare interioară, acesta nu mai are o direcție spre care să-și ghideze existența, ci devine un motor al unui proces-matrice de transformare a omului în „ sclav birocratic” supus unei existențe fără noimă.

BIBLIOGRAPHY

BACHELARD, Gaston , *Le nouvel esprit scientifique*, Paris, Les Presses universitaires de France, 1968

BACHELARD, Gaston, *Poetica Spațiului*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003

BALOTĂ, Nicolae, *Literatura Absurdului*, București, Editura Teora, 2000

BLANCHOT, Maurice, *Spațiul Literar*, București, Editura Minerva, 2007

DELEUZE, Gilles, GUATTARI, Felix, *A thousand plateaus, capitalism and schizophrenia*, Mineapolis, University of Minesota Press, 2005

DELEUZE, Gilles, GUATTARI, Felix, *Kafka Pentru o literatură minoră*, București, Editura Art, 2007

GHEORGHIU, Constantin, *Virgil Ora 25*, București, Editura Omegapres, 1991

IONESCO, Eugene, *Note și contranote*, București, Editura Humanitas, 1992

KAFKA, Franz, *Jurnal*, București, Editura Rao, 2006.

KAFKA, Franz, *Procesul*, București, Editura Rao, 2013

LEFEBVRE, Henri, *The Production of Space*, Oxford, Blackwell, 1991

TZARA, Tristan, *Seven Dada Manifestos and Lampisteries* în <http://keever.us/tzaraseven.pdf> (accesat la data de 23 Aprilie 2018)

WEBER, Max, *Economy and Society*, California, University of California Press, 1978

⁶⁵Max Weber, *op.cit.*, p.957.

⁶⁶Organizarea modernă a serviciului civil separă biroul de domiciliul privat al funcționarului și în general, desparte activitatea oficială de sfera vieții private. (**Traducerea noastră**)